

ДАМИР МАЂАРИЋ

ДЈЕЧАК КОЈИ ЈЕ ГОВОРИО БОГУ

ХРВАТСКО НАРОДНО КАЗАЛИШТЕ ОСИЈЕК
(ХРВАТСКА)

УТОРАК, 22. ЈУН

DAMIR MAĐARIĆ

THE BOY WHO TALKED TO GOD

CROATIAN NATIONAL THEATRE IN OSIJEK
(CROATIA)

TUESDAY, 22ND JUNE

Редитељ, драматург и сценограф: САМО М. СТРЕЛЕЦ
Костимографи: ТОНЧИЦА КНЕЗ, КРИСТИНА
ТОКИЋ И МАРИО ТОМАШЕВИЋ
Сценски покрет: МАЈА ХУБЕР
Избор музике: ИГОР ГОЛУБ
Дизајнер светла: ТОМИСЛАВ КОБИА
Дизајнер видеа: ЈОСИП ГРИЗБАХЕР
Луткарски технолог: ТОНЧИЦА КНЕЗ

Улоге

Емануел: АНТОНИО ЈАКУПЧЕВИЋ
Писац: ВЛАДИМИР ТИНТОР
Жена, КЗ жена: АНИТА ШМИТ
Кћи Соња, Хана: ИВАНА ГУДЕЉ ТЕШИЈА
Кћи Марина, Естер: СЕЛМА МЕХИЋ
Good Guy: ИВАН ЋАЋИЋ
Bad Guy: МАТИЈА КАЧАН
Мама: ПЕТРА Б. БЛАШКОВИЋ
Тата: МАРИО РАДЕ
Бака: ЉИЉАНА КРИЧКА МИТРОВИЋ
Дјед: ДАВОР ПАНИЋ
Глумац: ДУШКО МОДРИНИЋ
Ото Мол, Томо, фашиста: АРМИН ЋАТИЋ
Јасна, Леа: АНТОНИА МРКОЊИЋ
Јозеф, ученик, фашиста, Ерик: ЛИНО БРОЗИЋ
Сусјед, Владо Бјелогрлић, фашиста,
Хартман: ИВАН СИМОН
Ђузепе, свећеник, др. Брунер: ВЈЕКОСЛАВ ЈАНКОВИЋ
Учитељица, СС пјевачица: САЊА ТОТ
Томина жена, благајница, КЗ жена: ЈАСНА ОДОРЧИЋ
Ученик, Стјепан, фашиста, Томи: АЉОША ЧЕПЛ
Ученица, Марта: МАТЕА ГРАБИЋ ЋАЋИЋ
Ученица, Ребека: АНТОНИЈА ПИНТАРИЋ
Ученица, Ева: ИВАНА СОЛДО ЧАБРАЈА
Лори, Рок: аниматори МАЈА ЛУЧИЋ, АНДРИЈА
КРИШТОФ, ТОНИ ЛЕАКОВИЋ, НИКОЛА РАДОШ

Представа траје 2 сата и 20 минута

Direction, dramaturge and set design: SAMO M. STRELEC
Costume design: TONČICA KNEZ, KRISTINA TOKIĆ
and MARIO TOMAŠEVIĆ
Stage movement: MAJA HUBER
Music selection: IGOR GOLUB
Light design: TOMISLAV KOBIA
Video design: JOSIP GRIZBAHER
Puppet master: TONČICA KNEZ

Cast

Emanuel: ANTONIO JAKUPČEVIĆ
Writer: VLADIMIR TINTOR
Woman, camp woman: ANITA SCHMIDT
Daughter Sonja, Hanah: IVANA GUDELJ TEŠIJA
Daughter Marina, Ester: SELMA MEHIĆ
Good Guy: IVAN ČAČIĆ
Bad Guy: MATIJA KAČAN
Mother: PETRA B. BLAŠKOVIĆ
Father: MARIO RADE
Grandmother: LJILJANA KRIČKA-MITROVIĆ
Grandfather: DAVOR PANIĆ
Actor: DUŠKO MODRINIĆ
Otto Moll, Tomo, Fascist: ARMIN ČATIĆ
Jasna, Leah: ANTONIA MRKONJIĆ
Jozef, student, Fascist, Erik: LINO BROZIĆ
Neighbor, Vlado Bjelogrić, Fascist,
Hartmann: IVAN SIMON
Giuseppe, priest, Doctor Bruner: VJEKOSLAV JANKOVIĆ
Teacher, SS singer: SANJA TOT
Toma's wife, accountant, camp woman: JASNA ODORČIĆ
Student, Stjepan, Fascist, Tomy: ALJOŠA ČEPL
Student, Marta: MATEA GRABIĆ ČAČIĆ
Student, Rebeka: ANTONIJA PINTARIĆ
Student, Eva: IVANA SOLDO ČABRAJA
Lori, Roko: animators MAJA LUČIĆ, ANDRIJA
KRIŠTOF, TONI LEAKOVIĆ, NIKOLA RADOŠ

The show is 2 hours and 20 minutes long

ПИСАЦ

Роман је настао на помало чудан начин. Хтио сам написати причу, или мало већи роман за дјецу средњег узраста, гдје би било говора о једном дјетету које страшно жели бити глумац, а што му никако не успијева, но та ми је тема некако одједанпут измакнула из руке. Будући да дома имам велику библиотеку која се бави Израелом, Жидовима, Другим свјетским ратом и Холокаустом, родила ми се идеја да би тај дјечак могао бити дио жидовске обитељи у једном малом граду, којему се догоди то што му се већ догоди.

ДАМИР МАЂАРИЋ (1959)

Дипломирао је режију 1989. на Академији за казалиште, филм и телевизију у Загребу. Режирао је у разним позориштима у Хрватској (Драмско казалиште „Гавела“, Дјечје казалиште Бранка Михаљевића у Осијеку, ХНК Вараждин, Пожега, Вировитица...), те у ХНК Мостар. Режирао дела Држића, Гаврана, Цанкара, Шекспира, Гетеа, Давора Шпишића, Хашека, Кишона, Чехова, Камова...

Његова драма *Смрћ љумца* објављена је у часопису *Плима*, а извело ју је Позориште Вировитица у сезони 1997/98. У свом

малом позоришту „Оберон“ поставио је своје текстове *Нори кршница Маршин* и *Дјечак који је говорио Боју*.

Осим режијом, бавио се превођењем и писањем. Био је радијски водитељ, новинар, директор радија, уметнички руководилац Театра ИТД у Загребу. Поставио је на сцену преко педесет представа, превео десетак драмских текстова са немачког, а написао је и књиге за децу и младе *Како смо маму и тата сјасили од банкротиа*, *Дјечак који је говорио Боју*, *Несрећни Даго*, те драмске текстове *Смрћ љумца*, *Глумице у зајрљају* и *Ричард III Грбави*. Оснивач је Фестивала за децу и младе „Јаје“.

РЕДИТЕЉ

Постојања зла смо сви свјесни кроз ситна рањавања што их тијеком живота претрпимо, но која преживимо, прилагођавамо се и мијењамо услијед тих ситних зала све док једнога дана пред огледалом, у одразу не видимо неког другог. Зло је ситно док се не омасови онако како се то тијеком повијести догађало, како би се могло поновити. Зато прича Дамира Мађарића о дјечаку Емануелу служи попут буднице за онемогућавање мрака. Дјечаку знаковита имена (Бог је с нама) нагомилано, удружено зло убија родитеље, баку и дједа, а њега одводи у концентрацијски логор Аушвиц, на пут без повратка. Логором, иронично, управља љубитељ умјетности, особито казалишта који је организирао властиту казалишну трупу која само за њега и особље изводи Шекспирова дјела. У ишчекивању смрти, Емануел му чита Гетеа.

САМО М. СТРЕЛЕЦ (ПТУ, 1966)

Након завршетка студија позоришне и радијске режије на Академији за позориште, радио, филм и телевизију у Љубљани, где је дипломирао представом *Живот њејбоја* Душана Јовановића, у студијској години 1991/92. усавршавао се на Високој школи за глумачку уметност „Ернст Буш“ у Берлину. Од 1992. до 1997. био је уметнички вођа птујске позоришне трупе „Зато“, из које је Позориште Птуј поново

професионализовано, за шта је 1997. примио награду „Златна птица“. Од 1997. до 2001. директор је Позоришта Птуј, где покреће фестивал монодраме, конкурс за младу драму те СКУП, фестивал камерног театра. Од 2001. до 2006. био је уметнички директор Дrame Словенског народног гледалишча у Марибору.

На позоришним фестивалима у Словенији и иностранству до сада је много пута награђиван, а осим са словеначким институционалним театрима, као редитељ сарађивао је и са позоришима у Загребу, Риједи, Вараждину, Вировитици, Београду, Грацу, Трсту... За ХНК у Осијеку, као редитељ и сценограф, поставио је вишеструко награђивану драму *Емеш* Иване Шојат.

КРИТИКА

(..) У почетним сценама гледамо писца (Владимир Тинтор) који на море испраћа супругу (Анита Шмит) и двије кћери (Ивана Гудељ Тешија, Селма Мехић) да би у самоћи и миру „дома свог“ написао „нешто“ што би им прибавило новац. Његовим нерадом новца у кући има све мање и он осјећа кривицу, па у друштву мачке и пса трага за инспирацијом („Не пишем јер ми ништа не пада на памет. Никаква прича. Ништа!“). У једном га тренутку кућни љубимци, лутке (технологиња Тончица Кнез) које вјешто анимирају Маја Лучић, Андрија Криштоф, Тони Леаковић и Никола Радош, одвлаче до напуштеног ормара у штагљу, гдје писац међу набацином крамом налази биљежницу, дневник 13-годишњег дјечака Емануела Ф. Иако је луткарски елемент у драмској изведби zgodна досјетка, а у Осијеку луткара не недостаје, овдје су пас и мачка заправо сувишни (иако су стално присутни у роману) јер умјесто да се бавимо пишчевом стваралачком сушом, сви гледамо пса који се изврће и мачка који преде (осим што писац може закључити: „Нити прео, нити јео, нити ретка написао“), а на дневник је писац могао набасати и без њихове помоћи.

Захваљујући сценском покрету Маје Хубер и сценографском окружењу, врло је потресан приказ транспорта несретних људи према логору гдје их чека смрт, додатно наглашен одложеним ковчезима и одбаченом одјећом. Армин Ђатић као Ото Мол, садистички убојица и назови љубитељ казалишта, карикатуралним

приступом одлично указује на настрану блискост између опаког убојице и љубитеља умјетности заточених у истом уму.

(...) Занимљива је, мада неважна, разлика између Мађарићеве и Стрелчеве поанте по питању зла: према Мађарићу „зло има свој крај“, али „Бог шути“, док се према Стрелцу од зла може сакрити „у свијету маште“, гдје „има књига и казалишта“.

Олга Вујовић
(Кришиказ, 7. мај 2021)

Представа *Дјечак који је говорио Боју* словенског редатеља Саме М. Стрелца, по истоименом роману за дјецу Дамира Мађарића (из 2010), потресна је, премда у много чему несавршена радња.

Здушно је гради повелик глумачки ансамбл, а премијерно је изведена сутрадан послје Дана сјећања на Холокауст у осјечком ХНК. Праизвједбу је погледала и Његова Екселенција Илан Мор, велепосланик Израела у Хрватској, који је прије тог двосатног представљања у фоајеу театра присуствовао отворењу изложбе *Приче Жигова*, низу фотографија осјечких ведута с бијелим „рупама“, које представљају зграде што су их подигли осјечки Жидови. У мојем Карловцу исто би тако побијелила ваљда четвртина бољих зграда, а прије свих – зграда казалишта.

Писац Дамир Мађарић, чији је роман редатељ практично изнио на позорницу, дохватио се теме тешке и претешке, зацијело не из комерцијалног интереса, тако да му је лако опростити што

је његов рад наивно „лако“ написан, не бјежи од кич-реченица, црно-бијелих поједностављења, скучена је рјечника и синтаксе, а нуди и низ непрецизности кад су посриједи жидовски обичаји и свакодневица. Писац се и сам ограђује од каква натјецанја с бољим умјетницима, чак се и у представи спомиње *Дневник Ане Франк* као недостижан узор.

О дјечи у Холокаусту много је писано, можда је најбоље такво дјело *Човјек без судбине* мађарског нобеловца Имреа Кертеса, објављено први пут 1975, аутобиографско путовање кроз незамисливе ужасе логора из перспективе 15-годишњег дјечака. Још би се само у мађарској књижевности могло наћи најмање пола туцета романа с дјецом у Холокаусту, но немамо овдје мјеста.

Од почетка стољећа Холокауст је постао у западној књижевности једна, готово би се могло рећи – помодна тема. Рекао бих комерцијална, а објављене су многе књиге заправо промашене, да не кажем недостојне.

Дамир Мађарић своју радњу смјешта у Копривницу, покрај које је отворен логор Даница, прво мјесто смрти за домаће Жидове (не једино за њих), у добростојећу жидовску обитељ која ће убрзо stradати.

Приповједач је сам писац, у садашњости, од којег обитељ, супруга и двије полуодрасле кћери очекују да напoкон нешто напише, а прича коју исписује дневник је у логор одведена дјечак, који је писац пронашао у старом ормару и који је остао недоконан. Што је ненаписано, писац довршава, дјечак је одведен

у Аушвиц, гдје га погубе пошто је изабран за „експеримент“ да глуми у дјечјој казалишној „трупци“.

(...) Тога приповједача на сцени, гдје се симултано одиграва радња из прошлости и радња из садашњости, игра Владимир Тинтор, који се у једној изведбено неугодној ситуацији пасивног заправо актера показао као постојан и привлачан, увјерљив и едукативан истодобно. Игра, дакле, ненаметљиво, а режијски је подупрт са своја два „шапача“ с рамена, алтер ега, у истоврсном костиму, једног незрелог циника и једног добродушног сањара, које играју Иван Чачић, одмјерено, и Матија Качан, помало претјерано. Та прича из сувремености чини представу привлачном за младе, што је за њу, вјерујем, кључно.

Млади Антонио Јакупчевић игра протагониста, дјечака Емануела, зрело и стрпљиво. Крупан, уопће не одговара улози, али пронашао је црту унутарњег зрења која га издиже и изнад доста баналних реплика и мисли које су му припале у реченицама. Наиме, тај 13-годишњи дјечак паметнији је него што, ето, и писац у комаду и аутор самог дјела умију срочити. Редатељ је то схватио и препустио се интуицији глумца. Лијеп посао.

Режија је, дакле, намјерно театрална, али није претјерана. Нисам сретан костимима скупине младих креатора, Тончице Кнез, Кристине Токић и Марија Томашевића, некако су разроки и неприлагођени карактеру ликова. Представа је жива ритма, сцена, премда практична, није баш ликовно привлачна, а сувишан је и прозиран застор-вео између два простора за игру (све рад редатељев), но глумци се, ето, одлично сналазе и природно освајају простор...

Одушевила ме Петра Блашковић као Мама, дјечакова, која игра заносну провинцијалку која би (малко безазлене ироније редатељеве, као Чеховљеве сестре, најрадије у Москву). Игра занос животом који постаје трагичан у односу на околности које обитељ сустижу. Путуюћег глумца одлично игра Душко Модрић, дојмљив је и Давор Панић као дјед.

Томислав Чадеж
(*Јушарњи листи*, 12. 4. 2021)

Роман и представа почињу пишевим испраћајем жене и дјетце на море. Они га остављају како би након годину дана нешто написао. Друштво му праве мачак и пас, који га једнога дана одведу до напуштена ормара у којем писац пронађе Емануелов дневник, што рјешава проблем његова писања и раствори Емануелову драму.

Редатељ Стрелец у драматизацију уписује мефистофеловски мотив, два дјечака, Доброга и Лошега, чиме усложњава структуру драме и представе, коју реализира као драму у драми. Како би је што више актуализирао и осувременио, на позорницу смјешта телевизијски екран на којему се све вријеме представе врте филмови аутоутрка. Но, умјесто жељеног контраста, који би истакнуо бешћутност сувременог свјетоназора, у првих пола сата представа је „мртва“.

Андрија Туњић
(Вијенац, 22. 4. 2021)

WRITER

DAMIR MAĐARIĆ (KOPRIVNICA, 1959)

He graduated in Directing from the Academy of Theater, Film, and Television in Zagreb in 1989. He has directed in numerous theaters in Croatia (Drama Theater Gavela, Children's Theater Branko Mihaljević Osijek, Croatian National Theatres in Varaždin, Požega, Virovitica, etc.), and at Croatian National Theatre Mostar. He directed works by Držić, Gavran, Cankar, Shakespeare, Goethe, Špišić, Hasek, Kishon, Chekhov, Kamov ...

His drama *The Death of an Actor* was published in *Plima* and performed in the Virovitica Theater during the 1997/98 season. In his small theater "Oberon", he staged his texts *To Nora from Martin the Mole* and *The Boy Who Talked to God*.

Besides directing, he worked as a translator, a writer, a radio host, a journalist, a radio director, and an artistic director of the &TD Theatre in Zagreb. He staged over fifty plays, translated a dozen plays from German and wrote books for children – *How We Saved Mom and Dad from Bankruptcy*, *The Boy Who Talked to God*, and *Clumsy Dado* – as well as plays *The Death of an Actor*, *Actresses in Embrace*, and *Richard III the Hunchback*. He is the founder of the Festival for Children and Youth "Egg".

DIRECTOR

SAMO M. STRELEC (PTUJ, 1966)

After graduating from Theater and Radio Directing at the Academy of Theater, Radio, Film, and Television in Ljubljana – he graduated with the play *The Life of a Playboy* by Dušan Jovanović – he enrolled the Ernst Busch Academy of Dramatic Arts in Berlin during the academic year 1991/92. From 1992 to 1997, he was the artistic leader of the Ptuj theater troupe "Because", which led to the process of re-professionalization of the Ptuj Theater, and he received the Golden Bird Award in 1997 for his efforts. From 1997 to 2001, he was the director of the Ptuj Theater, where he started a monodrama festival, a competition for young drama, and the SKUP Chamber Theater Festival. From 2001 to 2006, he was the

artistic director of the Drama of the Slovenian National Theater Maribor. He has been awarded numerous times at theater festivals in Slovenia and abroad, and in addition to Slovenian institutional theaters, he directed plays in Zagreb, Rijeka, Varaždin, Virovitica, Belgrade, Graz, Trieste, etc. In the Croatian National Theater Osijek, he staged the award-winning drama *Emet* by Ivana Šojat as a director and set designer.

REVIEWS

(...) A young actor Antonio Jakupčević portrays Emanuel, the protagonist, maturely and patiently. Physically big, he does not fit the role at all, but he discovered a fine line of inner maturity that elevates him above banal lines and thoughts. Namely, this thirteen-year-old boy is smarter than the writer in the play and the writer of the play can express. The director realized that and gave in to the actor's intuition. A great job.

The direction process is, therefore, intentionally theatrical, but not too excessive. The play has a lively rhythm, and the set, though practical, is not that artistically attractive, while the transparent curtain separating two spaces (this was all designed by the director) is superfluous, but the actors work with it very well and naturally conquer the space.

I was blown away by Petra Blašković as the boy's mother, an enchanting countrywoman who would (this is a tiny portion of harmless irony by the director) prefer to go to Moscow, just like Chekhov's sisters. She depicts a passion for life that becomes tragic because of the circumstances that befall the family. The actor is portrayed excellently by Duško Modrinić, while Davor Panić is also impressive as the grandfather.

Tomislav Čadež (*Jutarnji list*, 12th April 2021)

The novel and the play begin with the writer's farewell to his woman and children who go to the sea. They leave him to write something after not writing for a year. He is accompanied by a cat and a dog that take him to an abandoned closet where he finds Emanuel's diary, which solves his writing block and dissolves Emanuel's drama.

Strelec updates the dramatization with a Mephistophelean motif of two boys, Good Guy and Bad Guy, thus complicating the structure of the drama and the play that is set as a drama-within-a-drama. Wanting

to update and modernize it as much as possible, he places a television screen on the stage and constantly plays auto racing films. But, instead of achieving the desired contrast that would emphasize the callousness of the modern worldview, the play is "dead" in the first thirty minutes.

Andrija Tunjić (*Vijenac*, 22nd April)

Due to Maja Huber's stage movement and the scene environment, the transport of unfortunate people to the concentration camp where death awaits them is very shockingly depicted and further accentuated by the discarded coffins and clothes. Armin Čatić as Otto Moll, a sadistic murderer, and a so-called theater lover, uses a caricatured approach to perfectly point out the strange closeness between an evil murderer and an art lover trapped in the same mind.

(...) The difference between Mađarić's and Strelec's depiction of evil is interesting, though unimportant: according to the former, "the evil has its end", but "God is silent", while the latter says that one can hide from evil "into the world of imagination", equipped with "books and theaters".

Olga Vujović (*Kritikaz*, 7th May 2021)